

Heydər Əliyev əsrinin 23-cü ili

Onun sözünü həmişə eşidirik

Mətbuat yaranandan bəri onun təyinatı, tarixi rolu, imkanları barədə müxtəlif fikirlər söylənib.

Bir-birindən fərqli dəyərləndirmələr, istinad edilməyə, xatırlanmağa layiq olmaları, yüzlərlə belə mötəbər mənbələr, müəlliflər var. Yəqin ki, bundan sonra da proses davam etdikcə yeni, bir-birindən orijinal yanaşmaların şahidi olacağıq. Amma mənə, müasir dövrimizdə mətbuatın yerini ən dəqiq və qeyri-adi bir həssaslıqla dəyərləndirən düşüncə ulu öndərimiz Heydər Əliyevə məxsusdur.

1993-cü ildə iyunun 15-də Milli Məclisin sədri seçilən Heydər Əliyev növbəti iclasların birində belə bir bəyanat səsləndirmişdi: "Mətbuat, informasiya bu gün müasir dünyanın canıdır".

Peşə fəaliyyətinin məzmunu ilə bağlı tez-tez belə bir sualla rastlaşırıam: Heydər Əliyevin mətbuata münasibəti necə idi?

Onun mətbuata münasibəti heç vaxt cari xarakter daşmayıb. Onun mətbuatla davranışı alt düşüncə ilə tənzimləndirdi. Heydər Əliyevin mətbuata yanaşmasının əsasında onun, ümumilikdə, sözə münasibəti dayanırdı. Söz onun üçün alternativsiz silah idi. Söz onun üçün enerji daşıyıcısı idi. Söz onun təqdimatında bərpa olunan enerjiyə çevrilirdi. Onun özünə olan kütləvi xalq inamı onun sözünə və məntiqinə olan inamdan qaynaqlanırdı.

Onun siyasətinin gücü sözünün gücüylə düz mütənasib idi. O, XX əsrin nadir siyasi liderlərindən biri ki, sözün enerjisini bütün çalarları ilə duya bilir, səfərbər edir və milli dövlətçilik maraqları, cəmiyyətin bütövlüyü naminə yönləndirə bilirdi.

Ulu Öndərimizin həmin fikri aktual

Onun mətbuata münasibəti heç vaxt cari xarakter daşmayıb. Onun mətbuatla davranışı alt düşüncə ilə tənzimləndirdi. Heydər Əliyevin mətbuata yanaşmasının əsasında onun ümumilikdə sözə münasibəti dayanırdı. Söz onun üçün alternativsiz silah idi. Söz onun üçün enerji daşıyıcısı idi. Söz onun təqdimatında bərpa olunan enerjiyə çevrilirdi. Onun özünə olan kütləvi xalq inamı onun sözünə və məntiqinə olan inamdan qaynaqlanırdı

olaraq qalır. "İnformasiya müasir dünyanın canıdır". Bu fikrin və məntiqin ardınca o, hakimiyyətə qayıdışının ilk günlərində ölkəmizin düşüdüğü informasiya blokadasını yarmaq üçün fəaliyyətə başlamışdı. Onun hər müsahibəsi, hər səfəri məhz bu məqsədə hesablanmışdı.

Heç təsadüfi deyildi ki, Azərbaycanın xəritəsi əlində Avropalı az qala addım-addım dolacaq Azərbaycan həqiqətini dünyaya təbliğ edirdi. Belə məzmunlu sayırsız-hesabsız faktlar sadalamaq mümkündür. Ümumiyyətlə, onun hər addımının informativ yükü və dövlətçilik məzmunu vardı. O vaxtlar Heydər Əliyevin qəbullarından (xarici ölkə nümayəndələrindən, dövlət rəhbərlərindən tutmuş adi qonağa kimi) geniş reportajlar verirdi. Bəzən məhdud dünyagörüşlü adamlar bu reportajların nöyə hesablandığını anlamamaqda çətinlik çəkirdilər. Əslində, həmin reportajlar bir əyani vəsait idi. Bu üsulla Heydər Əliyev müstəqilliyini yenidən elan etmiş, ciddi problemlərlə üzləşən bir ölkənin vətəndaşını, siyasətçisini, ziyalıını, alimini, qocasını, gəncini, məktəblisini proseslərin hansı məcrada getdiyini və hansı mərhələdə necə keçdiyini barədə məlumatlandırirdi. Başa düşsənlər üçün həmin reportajlar adı ekrənə münasibəti deyildi, Heydər Əliyev məktəbinin ustad dərsləriydi.

Heydər Əliyevin jurnalistlərə, yazıçılara və şəirlərə münasibəti də sözə münasibətinin davamı idi.

Bir az əvvələ qayıdaq:

1969-cu ildə hakimiyyətə gələn Heydər Əliyevin qarşısında mühüm və çətin bir vəzifə dururdu. İmperiyanın ucqarı sayılan bir müsəlman respublikasını öndə çıxarmaq. Bunun üçün ilk növbədə cəmiyyəti yenidən qurmaq gərəkdi. Təşkilatlanmaq isə ideoloji sütunlar tələb edirdi. Kommunist ideologiyası yetərli deyildi. Din faktorunu qabartmaq isə imkansız idi. Xalqın tarixini hərtərəfli öyrənən Heydər Əliyev bildirdi ki, Azərbaycan xalqının zəngin ədəbi irsi-mai fikir xəzinəsi var. Yalnız o əvəzsiz xəzinə işə yaraya bilərdi. Beləliklə, 1969-cu ildən başlayaraq, Azərbaycan xalqı bütün istiqamətlər üzrə son bir neçə əsrə dəfə olaraq Heydər Əliyevin dərindən və qüdrətli əli ilə həm də sürətlə təşkilatlanırdı.

Təsadüfi deyildi ki, o, ən böyük məqbərə, abidə kompleksini Şuşada söz və dövlət adamı Molla Pənah Vəqifin xatirəsinə ucaltmışdı. Başqa bir qürur-

verici fakt: 1982-ci il, siyasi büro onu Suriyaya xüsusi missiya ilə Yaxın Şərqdə yaranmış qarşıdurmanı səngitmək üçün göndərir. Heydər Əliyev ilk firsətdə Nəsiminin Hələldəki məzarını axtarıb tapır və ziyarət edir. Baxmayaraq ki, səfər protokolunda belə kənara

çıxmalar nəzərdə tutulmamışdı...

1990-cı ilin qanlı yanvar faciəsini götürək. Yanvarın 20-də xalqımız fiziki və mənəvi baxımdan əzilmişdi. Böyük bir sual qarşısında köməksiz qalmışdıq:

diqqətini çəkib. Redaksiyaya zəng edib təəssüratlarını bildirir və mənəndən soruşur: "Mənə nə sözünüz var?". "Cənab Prezident", deyirəm, "Biz gündəlik nəşr olunmaq istəyirik. Amma bəzi çətinliklər var...".

Məsələ qısa müddətdə həll olunur

və 1998-ci ilə kimi həftəlik nəşr olunan "Yeni Azərbaycan" qəzeti gündəlik çıxmağa başlayır...

"Yeni Azərbaycan" qəzetinin Ədəbiyyat əlavəsini dərc etməyə başladıq. Çox uğurlu bir layihə alındı. Xüsusilə, yeni ədəbi nəsil bizim bu addığımızı rəğbətlə qarşıladı. Gənc qələm sahibləri həvəslə dərc olunurdular. Bir sözlə, qısa bir zaman kəsimində bizim ədəbiyyat səhifələrimiz əməlli-başlı səs-küy yarada bilmişdi. Amma qısqanclıq edənlər də tapılırdı. Bədxahlar imkan düşən kimi etirazlarını hər hansı bir formada bildirirdilər. İş böyüyüb Heydər Əliyevə çatmışdı. Hətta bəziləri deyirdilər ki, ölkənin 1 nömrəli siyasi platformasında niyə ədəbiyyata yer ayrılmalıdır? Bu mövzuya da Ulu Öndərimiz nöqtə qoymdu. Görüşlərin birində belə dedi: "Siz qəzetdə ədəbiyyata geniş yer verirsiniz. Düzdür, bəzən fərqli fikirlər söylənilir. Belə söhbətdən mənim də xəbərim var. Bizim partiyanın rəhbərliyində olanlardan da bəziləri mənə şikayət edirlər. Bu, çox təbii bir haldır. Qəzet birdir, onu müzakirə edənlər isə çoxdur. Müxtəlif rəylər ola bilər. Ancaq bütün hallarda "Yeni Azərbaycan" qəzeti çox vacib bir yol seçib. Ədəbiyyat bizim xalqın ən məhrəm hissiyatıdır. Digər tərəfdən, "Yeni Azərbaycan" qəzeti yeni imzaları öz ətrafına toplayır. Çox faydalı bir iş görür. Bunu davam etdirmək lazımdır".

1999-cu ilin sentyabrı...

Növbəti bir görüş... Bu dəfə mövzu başqadır. "Sən Meğridansən?" - deyər soruşur. "Bəli", - deyirəm. Meğri nə məqsədə yaranıb, imperiyanın hədəflərini nə olub, bir-bir incəleyir. Arada suallar verir.

Nüvədidən danışır. Nüvədi və nüvədililər haqqında məşhur çıxışını xatırladıram. "Nüvədi qədim Azərbaycan kəndidir. Araz qırağında yerləşir. Sırf Azərbaycanlı kəndidir. Onu da deyim ki, Nüvədi kəndinin camaatı çox dəyanətli insanlardır".

Qatarla keçərkən gördüyü Gəmi düzü stansiyası ilə Nüvədinə ayrıran təpəlikləri əllərinin işarəsi ilə təsvir edir. O yerlərin relyefini sanki rəssam kimi çəkir.

Heyrətlənirəm... İnamlı da əlavə edir. İnşallah ümid edirəm ki, o yerləri yenidən görə biləcəyik. "Nüvədililərə salamımı çatdırarsan", - deyir.

Qəzet inkişaf etdikcə bədxahların sayı da artırdı. Bir dəfə yüksək rəqətli vəzifə sahiblərindən biri xaricə səfər etmişdi. Rəsmi qəzetlərə o səfər haqqında məlumat verdi. Amma biz o məlumatı bir qədər fərqli təqdim etmişdik. Həmin adamın xoşuna gəlməmişdi. Mənə iradını bildirdi.

İzah etdim ki, bu, çox normaldır. "Yeni Azərbaycan" qəzetinin öz prinsipləri və yaradıcılıq xarakteri var. Materialları da o prinsiplərə uyğun yerləşdiririk. Mənim izahatım onu heç cür qane etmədi və bu gərginlik beləcə qaldı.

Heydər Əliyevin yanında keçirilən iclasların birində həmin adam o mövzuya yenidən qayırdı. "Yeni Azərbaycan" qəzeti mənim materiallarımı yaxşı vermir. Fəaliyyətimizi işıqlandırır. Məni təbliğ etmir. Redaktor cavan oğlandı,

heç kimə qulaq asdır və sair...

Ulu Öndərimiz bütün dövrlər üçün aktual olaraq qalacaq bir reaksiya verir. "Sən indi kifayət qədər yüksək vəzifə daşıyırsan. Sən bu vəzifəyə təbliğ olunub gəlmisən, yoxsa biz etimad gös-tərdiyimizə görə buradasan?".

- Əlbəttə ki, sizin etimadınızla. - Onda bəs təbliğ olunub kim və nəçə olmaq istəyirsən?...

Bu söhbətdən sonra həmin adam bizə münasibətini dəyişib, qəzetdən əl çəkdi. Amma Ulu Öndərimizin də hə-

Onun siyasətinin gücü sözünün gücüylə düz mütənasib idi. O, XX əsrin nadir siyasi liderlərindən biri ki, sözün enerjisini bütün çalarları ilə duya bilir, səfərbər edir və milli dövlətçilik maraqları, cəmiyyətin bütövlüyü naminə yönləndirə bilirdi

min vəzifə sahibinə münasibəti dəyişdi. Təbii ki, mənfieyə doğru.

16 aprel 2002-ci il ...

"Yeni Azərbaycan"ın məşnet xəbəri Cənubi Azərbaycanla bağlıdır. Bütöv Azərbaycanın xəritəsi və Təbriz şəhərinin üzərində Azərbaycan bayrağı. İrənin Azərbaycandakı səfəri özünə yer tapma bilirm. Xarici İşlər Nazirliyinə və Prezident Aparatına müraciət edir. İsrarla Prezidentin onu qəbul etməsini istəyir. Aprelin 21-i bazar günü olmasına baxmayaraq, Heydər Əliyev onu qəbul edir.

Mövzu isə bitmir; "Yeni Azərbaycan" bizi hamıyla düşməndir və sair. Ulu Öndərimiz özü məsələyə müdaxilə edərək, 23 aprel 2002-ci ildə redaksiyaya zəng edib bu mövzuya nə üçün müraciət etdiyimi soruşur.

İzahat verirəm...Mövzu bütün Azərbaycan xalqı üçün həssas bir məqamdır. Digər tərəfdən, bu mövzudan sui-istifadə edib reyting yığmaq gündəmdə qalmaq istəyən qüvvələr var. Biz bu mövzuya toxunmaqla öz vətəndaşlıq borcumuzu yerinə yetiririk, həm də mövzudan sui-istifadə hallarının qarşısını alırıq.

Cənubi Azərbaycanla bağlı mövqeyini izah edir. Bu günümüzlə səsleşən hamının ürəyindən xəbər verən fikirlər söyləyir. Sonda "Mənim sənə qəzetindən xoşum gəlir. Belə də davam et", - deyir.

Bu hadisədən bir neçə gün keçmiş katibliyə tapşırıq verir ki, mənim xarici səfərlərimdə də "Yeni Azərbaycan" qəzetinin əməkdaşı iştirak etməlidir...

26 noyabr 2002-ci il...

YAP-ın 10 illik yubiley tədbirində Heydər Əliyev "Yeni Azərbaycan" qəzeti haqqında danışır: "Mən "Yeni Azərbaycan" qəzetində yaranan böyük sığrayışı qeyd etmək istəyirəm. Biz partiyanı yaradanda hesab edirdik ki, "Səs" qəzeti partiyanın qəzeti deyil, müstəqil qəzetdir. "İki sahil" qəzeti də müstəqil qəzetdir. Bizim partiya bir qəzet lazımdır. Dedilər, adını da "Yeni Azərbaycan" qoyaq. Mən etiraz etmədim, yarandı. Amma bu gün hər şeyi düz demək lazımdır. O qəzet uzun müddət, bir çox illər uğur qazana bilmədi. Mən də çox təəssüf edirdim. Çünki çox hallarda mən də maraqlanırdım, kömək etmək istəyirdim. Ancaq qəzet uğur qazana bilmirdi. Amma son illər qəzet birdən-birən müsbət mənada çox dəyişibdir. Düzdür, mən açıq danışmaq istəyirəm, qəzetlərin hamısını oxumaq imkanım yoxdur, amma qəzetlərə baxmaq imkanım var. Bəzən də təbiidir, hansısa məqalələr mənim diqqətimi cəlb edir və

baxıram. Xüsusən bizim qəzetlərə baxıram. Hər səhər mən o qəzetləri vərəqləyirəm, baxıram. "Yeni Azərbaycan" qəzetinin belə sürətlə, sığrayışla inkişaf etməsi çox sevindirici haldır. Yəni, qəzetin həm məzmunu, həm xarakteri, həm də onun dərc etdiyi müxtəlif materiallar-bunların hamısı birlikdə bu qəzəti yüksək səviyyəyə qaldırıbdir. Onun redaktoru da Alqış Həsənoğludur. Gənc bir şəxsdir və çox məmnunam ki, qəzet redaktorlarının hamısı gənclərdir və bizim mətbuatda belə yaxşı fəaliyyət göstərirlər".

7 dekabr 2002-ci il. Sonuncu görüş...

Onun qəbulundayam. Mənim 14 sayılı seçki dairəsindən millət vəkiliyyətinə namizədliyim üçün xeyir-duasını verir. Təbii ki, qəzetdən də danışır. Respublikanın gələcəyi ilə bağlı böyük planlarından söz açır. "Siz gənclər İlham Əliyevin ətrafında möhkəm birləşməlisiniz!" deyir...

Bu gün qeyd-şərtsiz qəbul edilən bir qənaət var: Azərbaycanın siyasi təqvimini Heydər Əliyevin adıyla bağlıdır. Heydər Əliyevin adı həm də bizim mətbuat tariximizə böyük hərfərlə yazılıb.

Onun fəaliyyəti təkə ölkəsinin informasiya blokadasından çıxarmaqla kifayətlənmədi. O, həm də informasiya mühitinin özünün liberallaşması və blokadanın çıxması üçün tarixi qərarlar qəbul etdi.

Fakt budur ki, Azərbaycan mətbuatı yarandığı gündən - "Əkinçi" qəzetindən başlayaraq ötən əsrin 90-cı illərinə qədər senzuranın ağır şərtləri altında fəaliyyət göstərmiş. Milli mətbuatımız üzərindən senzuranın götürülməsi Heydər Əliyevin müstəsna xidmətlərindən biridir. Azərbaycan mətbuatının son 148 ildə dərc etdiyi ən dəqiq və ən gözəl xəbər də Heydər Əliyevin qurtuluş-

çuluq missiyasının təkzibedilməz və heç vaxt təzkib edilməyəcək bir məqamıdır. Belə ki, 3 il əvvəl Azərbaycan mətbuatı Şuşanın azad edilməsiylə bağlı Ali Baş Komandan İlham Əliyevin müj-dəsini tarixinin və taleyinin baş xəbəri olaraq dərc etdi.

Çox maraqlı bir məsələni də qeyd etmək istərdim.

Ulu Öndərimizin Moskvadan Bakıya və oradan Naxçıvana dönüşü ilə milli mətbuatımız təvəllüdü eyni günə - 22 iyula təsadüf edir. Bu tarixi günlər arasında o qədər doğmalıq, daxili bir bağlılıq, vəhdət və ardıcılıq var ki, mən bunu sadəcə, faktların üst-üstə düşməyindən daha çox missiyaların bir-birini tamamlaması kimi dəyərləndirədim...

Heydər Əliyev sözünün qüdrətini ifadə edən bir tarix də var.

1993-cü il 4 oktyabr... Azərbaycan dövləti təhdidlə qarşılaşmışdı. Prezident həmin gecə xalqa müraciət etdi. O həyəcanlı günlərdə edilən müraciətin ayrı-ayrı cümlələri indi də yadımdadır: "Analar, bacılar, qardaşlar. Gecədən xeyli keçsə də, təcili olaraq prezident sarayının qarşısına gəlin, sizə sözlüm var".

O gecə Heydər Əliyevin bir sözüylə bütün Azərbaycan ayağa qalxmışdı. Heydər Əliyev sözünün gücüylə Azərbaycan xalqını ətrafında birləşdirib dövlətimizə qarşı yönəlmiş təhlükəni dəf edib bildi, terrorçu qüvvələri, silahlı birləşmələri zərərsizləşdirdi.

İndi biz birlikdə, bütövlükdən çox rahatlıqla söz açə bilirik. Amma bu birliyə nail olana qədər Azərbaycan xalqı çox ağır proseslər yaşayıb. Acı olsa da, etiraf etmək lazımdır ki, xalqımızın uzun onilliklər, əsrlər boyu bir məxrəcə gəlməsi üçün qarə axtarıblar, səbəb gözləyiblər. Amma milli birliyə nail ola bilməmişik. Təəssüf ki, bir gündə yüz yerə, min yerə parçalanmaq üçün bəhanələr asanlıqla tapılıb, noticədə zaman-zaman yüz yerə, min yerə parçalanmışdıq.

Heydər Əliyev yeganə milli faktorudur ki, uzun əsrlərdən sonra Azərbaycan xalqı onun böyük adı və böyük sözü ətrafında birləşə, ortaq məxrəcə gələ bildi...

Mənim və əksəriyyətin hafizəsindən heç vaxt silinməyəcək bir müraciət.

"Sizə sözlüm var!"

Onun sözünü həmişə eşidirik. Onun sözündən heç vaxt çıxmıyıq. Onun yolundan heç vaxt dönmədik.